

Jezične igre u vrtiću

Turčin, Željka

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:371348>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-08-06**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

ŽELJKA TURČIN

ZAVRŠNI RAD

JEZIČNE IGRE U VRTIĆU

Čakovec, srpanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Željka Turčin

TEMA ZAVRŠNOG RADA: Jezične igre u vrtiću

Mentor: Izv. prof. dr. sc. Tamara Turza – Bogdan

Čakovec, srpanj 2020.

SADRŽAJ

Sažetak	1
Summary	3
1. UVOD	5
2. GOVOR	7
2.1. Predverbalno razdoblje	7
2.2 Faze razvoja govora u predverbalnom razdoblju	8
2.3. Razvoj govora od prve do šeste godine	10
2.4. Razvoj izgovora glasova u djece	11
2.5. Načela razvoja govora	12
3. POREMEĆAJI I TEŠKOĆE RAZVOJA GOVORA	14
3.1. Poremećaji izgovora	14
3.2. Prevencija poremećaja govora kod djece	15
4. JEZIČNE IGRE	17
4.1. Igre koje razvijaju govor	17
4.2. Igra i jezik	18
4.3. Smisao jezične igre	19
4.4. Vrijeme kruga	20
4.5. Međuovisnost govora i motorike	21
4.6. Funkcija malešnica i igre prstima	22
5. CILJ I PROBLEM ISTRAŽIVANJA	23
6. METODE RADA	24
6.1. Uzorak ispitanika	24
6.2. Uzorak varijabli- mjerni instrumenti	24
6.3. Anketa za odgojitelje	25
7. REZULTATI	27
7.1. Rasprava	37
8. ZAKLJUČAK	39
LITERATURA	41
IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA	42

Sažetak

Temelj ljudske komunikacije i cjelokupnog razvoja čovjeka je govor. Kako bi razumjeli govor i razvijali ga, potrebno je poznavati njegove faze. Nadalje, govor čini više elemenata koji se razvijaju u najkritičnijem razdoblju djetetova života pa je tako potrebno i poznavati razvoj izgovora i glasova, razvoj govora od prve do šeste godine te načela razvoja govora na što se odnosi prvi dio ovoga rada. Sljedeće poglavlje odnosi se na poremećaje i teškoće razvoja govora kod djece rane i predškolske dobi, koji su u današnje vrijeme sve češći. Treće poglavlje odnosi se na jezične igre koje su važan segment u dječjem životu, a služe za cjelokupni govorni razvoj. U trećem poglavlju govori se o igrama koje razvijaju govor kod djece, kako su igra i jezik međusobno povezani te koji je zapravo smisao jezičnih igara u radu s djecom rane i predškolske dobi. U trećem poglavlju govori se i o pojmu „vrijeme kruga“ te o važnosti govora i motorike te funkciji malešnica i igre prstima u radu s djecom predškolske dobi. U razvoj govora, osim roditelja, veliku ulogu imaju odgojitelji čiji se rad treba temeljiti na poticajnom okruženju i dobrom govornom modelu djeci u ranoj i predškolski dobi. Prema tome, odgojitelji bi trebali poticati razvoj govora djeteta najviše putem jezičnih igara, jer djeca u igri najviše uče.

Rad je podijeljen u dva dijela: teorijski i istraživački. U teorijskom dijelu rada predstavljeno je područje provedenog istraživanja – govor, jezične igre – te kontekst u koje se navode svi čimbenici koji utječu na razvoj govora te poremećaji govora koji se mogu uočiti u ranom djetinjstvu. U istraživačkom dijelu rada analizirana je kratka anketa koja je namijenjena odgojiteljima i njihovom pogledu na važnost jezičnih igara u dječjim vrtićima. Predmet istraživanja ovog završnog rada upravo su jezične igre, odnosno koliko odgojitelji smatraju jezične igre važne, koliko često ih provode te kako ih provode. Cilj je ispitati odgojiteljsku percepciju o važnosti provođenja jezičnih igara kod djece rane i predškolske dobi. Pretpostavilo se da neće biti velika odstupanja u provođenju jezičnih igara od strane odgojitelja. Istraživanjem je utvrđeno da većina odgojitelja smatra da su jezične igre veoma važne u radu s djecom, da se smatraju dobrim komunikacijskim modelom djeci svoje odgojne skupine te da se trude prilagoditi jezične igre svakom djetetu kako bi dijete što više unaprjeđivalo svoje znanje, a ujedno i razvijalo govor te obogaćivalo svoj vokabular. Jedan od nedostataka istraživanja je ispitivanje na malom broju uzoraka pa rezultati

ne moraju prikazivati realno stanje ili situaciju kao što bi to bio slučaj kod većeg broja ispitanika, odnosno rezultate ne možemo generalizirati.

Ključne riječi: govor, odgojitelji, jezične igre, predškolska dob

Summary

The foundation of human communication and the overall development of a person is speaking. In order to understand speech and advance it, it is necessary to know its stages. Moreover, speech consists of more elements that develop in the most critical period of a child's life, which is why it is essential to know the development of pronunciation and voices, speech development from the first year to the sixth year, and the principles of speech development to which the first part of this paper refers. The next chapter is about speech developmental disorders and difficulties in children of early and preschool age, which are nowadays increasingly common. The third chapter refers to language games that are an important segment in children's lives, and they are useful in the overall speech development. The third chapter discusses games that develop speech in children, how games and language are interconnected, and what is really the meaning of language games in working with children of early and preschool age. Additionally, the chapter describes the term 'lap time' and the importance of speech and motor skills, as well as the function of 'malešnica' and finger play when working with preschool children. In the advancement of speech, apart from parents, educators are important figures whose work has to be based on a stimulating environment and a good speech model for children of early and preschool age. Therefore, educators should encourage speech development of children, mostly through language games because children learn the most in play.

The paper is divided into two parts: theoretical and research. The theoretical part of the paper presents the area of research conducted – speech, language games – and the context which includes all the factors that influence speech development, and speech development disorders that can be observed in early childhood. The research part of the paper analyzes a short questionnaire that is intended for educators and their views of the importance on language games in kindergartens. The subject of research of this final paper is exactly the language games, specifically how important are language games to educators, how often they perform them, and how do they perform them. In the research, the goal is to examine the educator's perception of the importance of implementing language games in children of early and preschool age. It was assumed that there would not be significant deviations in implementing language games by educators. The research found that most educators believe that language games are very important in working with children, that they are considered

a good communication model for children in their educational group and that they try to adapt language games to each child in order to improve their knowledge and develop speech enriched your vocabulary. One of the shortcomings of the research is testing on a small number of samples, so the results do not have to show the real situation or situation as would be the case with a larger number of respondents, respectively we cannot generalize the results.

Key words: speech, educators, language games, preschool age

1. UVOD

Svaki govor koje je upućen djetetu ima veoma značajan utjecaj na njegov osjećajni život te ga odgojitelji ili roditelji mogu dodatno potaknuti ili osiromašiti u njegovom razvoju. Kako bi poticali govor kod djeteta, važno je razumjeti faze njegova razvoja, a da se pritom poštuje individualnost svakog djeteta (Katarinčić i Velički, 2014). Prema Katarinčić i Velički (2014) dijete jezik ne uči, već ga usvaja te se stoga materinski jezik razvija unutar djetetova govornog organizma. Prema Posokhovej (1999) razvoj dječjeg govora je veoma složen i suptilan proces, koji se odvija pod utjecajem mnogo različitih čimbenika, a njegov razvoj je jedino moguć isključivo u uvjetima ljudskog okruženja.

Igra jezikom se u današnje vrijeme smatra prirodnom ljudskom aktivnošću, a ne samo načinom sporazumijevanja. Kako bi djeca što bolje savladala govor potrebni su dobri govorni uzori, ponuđeni kvalitetni sadržaji, pozornost odgojitelja i roditelja te strpljivo slušanje djece (Peti –Stantić i Velički, 2009). Prema tome, jezične igre u radu s djecom mogu se smatrati pokretačem razvoja govora kod djece rane i predškolske dobi. Jezične igre mogu se provoditi sa djecom svaki dan, u bilo koje vrijeme i na različite načine. Odgojitelji i roditelji imaju važnu ulogu u osmišljavanju i pokretanju jezičnih igara koje imaju određen cilj, a koje su ujedno i namijenjene i prilagođene djetetovoj dobi.

U današnje vrijeme sve više djece ima problema u određenim aspektima govora kao što su ispuštanje glasova, pogrešno izgovaranje riječi ili im je rječnik nedovoljno razvijen. Razloge u tim aspektima možemo pronaći u činjenici da se u današnje vrijeme sve više zanemaruje razgovor s djecom koji je neophodan za zdrav razvoj govora. Isto tako, govornu kompetenciju kod djece treba poticati jednako kao i izražavanje i govorno stvaralaštvo. Iako, prema primjerima iz prakse, poticanje govora je još uvijek uvelike zanemareno što može dovesti do nedostatka govorne kompetencije kod djece ili do nesigurnosti djeteta (Peti –Stantić i Velički, 2009). Kako bi se dječji govor što više razvijao, potrebno je osigurati poticajno okruženje u čemu glavnu ulogu imaju odgojitelji, a u prvim trenucima djetetova života i roditelji. Putem jezičnih igara, odgojiteljima, ali i roditeljima omogućeno je potrebno ispravljanje dječjeg izgovora ili određenog govornog poremećaja ukoliko postoji.

Isto tako, putem jezičnih igara djeca mogu neometano iznositi svoje stavove, mišljenja, a posebno razvijati govor te obogaćivati svoj rječnik.

2. GOVOR

Prema Velički i Katarinčić (2014) govor je temelj ljudske komunikacije i značajan je za cjelokupan djetetov razvoj. Prema autoricama, govorom izražavamo misli, osjećaje i svoju volju koja nam omogućava da pojasnimo sebe drugima, da razumijemo druge te da na taj način bolje razumijemo sami sebe (Velički i Katarinčić, 2014). Isto tako, rano djetinjstvo najosjetljivije je razdoblje za usvajanje govora, pa prema tome je vrlo važno da u tom osjetljivom periodu dijete ima adekvatno poticajno okruženje kako bi razvijao govor (Starc i sur., 2004). Nadalje, govor kao socijalna funkcija može se razvijati samo uz neprestanu stimulaciju govornih centara u mozgu, stoga dijete počinje učiti govor već na temelju imitacije, putem slušanja te oponašanja (Posokhova, 1999). Prema Velički i Katarinčić (2014) za razumijevanje i poticanje dječjeg govora, od velike je važnosti poznavanje faza njegova razvoja.

Govor najčešće možemo promatrati preko dva osnovna razdoblja:

1. predverbalno – od rođenja do prve smislene riječi ili rečenice
2. verbalno – od prve smislene riječi/rečenice do automatizacije govora (oko desete godine) (Starc, B i sur., 2004).

2.1. Predverbalno razdoblje

Predverbalno razdoblje smatra se jednim od dvaju razdoblja govora. Prema Posokhovej (1999) razumijevanje samog govora razvija se putem uspostavljanja veza između riječi koje izgovaraju odrasli i predmeta koji okružuju dijete. Tijekom prvih trenutaka života, dijete može komunicirati jedino putem plača. Na taj način možemo saznati je li dijete gladno, žedno, tužno ili slično. Već u kasnijim mjesecima dijete počinje osluškivati svoj govorni organ te stvara različite zvukove (mrmljanje, brbljanje). Stoga, u djeteta koje je već započelo slogovno brbljanje moramo stimulirati razvoj oponašanja govora, stvarati situacije predmetnog komuniciranja i na taj način stimulirati početno razumijevanje govora u određenim situacijama (Posokhova, 1999). Isto tako, u nekoj fazi prelingvističkog razdoblja dijete proizvodi mnogo glasova koji ne pripadaju nijednome govornom sustavu, odnosno pripadaju svim govornim sustavima (Vuletić, 1987).

2.2 Faze razvoja govora u predverbalnom razdoblju

Posokhova (1999) dijeli predverbalno razdoblje na četiri faze.

- Prva faza javlja se već samim rođenjem i traje do osmog tjedna odnosno do drugog mjeseca. Ovu fazu karakterizira fiziološki krik i refleksivno glasanje. Tijekom prvih mjeseci djetetova života obično se javljaju uobičajeni pokreti rukama, nogama i prstima koji nesvjesno pokreću govorne organe poput jezika, usana, glasnica. Isto tako, tijekom ove faze karakterističan je krik koji ima vrlo važno značenje. Autorica navodi kako bi krik zdravog novorođenčeta trebao biti glasan, bistar i čist s kratkim uzdahom i produljenim izdahom. Također, postoje i simptomi rizika odnosno mogućeg poremećaja govora. Ukoliko je dječji krik vrlo prodoran ili vrlo tih, te se sastoji od kratkih i naglih vriskova ili tihog jednoličnog stenjanja, možemo posumnjati na neki govorni poremećaj. Također, u prvoj fazi stvaraju se prve senzomotoričke živčane veze koje su važne za cjelokupan govorni razvoj (Posokhova, 1999).
- Druga faza razvoja govora javlja se od osmog do dvadesetog tjedna odnosno od drugog do petog mjeseca djetetova života. Ovu fazu karakterizira promjena krika, pojava gukanja i smijeha. Putem krika, koji postaje izražajan i bogat, dijete daje do znanja da je žedno, gladno ili da ga nešto smeta. Autorica navodi kako je u ovoj fazi najvažnije ostvarivati što bogatiju emotivnu komunikaciju između djeteta i roditelja. Tijekom razvoja djeteta, otprilike oko 12. tjedna postupno se smanjuje krik i pojavljuje se početno gukanje. Druga faza ima važnu ulogu u tome što se ostvaruje prijelaz od refleksivnog spontanog glasanja prema komunikativnom glasanju. Zbog toga novorođenčad glasnije guče u prisutnosti odraslih. Također, u ovoj fazi pojavljuju se počeci imitacije i smijanje kao reakcija na emotivno komuniciranje s odraslima, posebice roditeljima. Autorica navodi kako se tijekom ove faze gukanje sastoji uglavnom od samoglasnika, a nakraju druge faze se pojavljuju reducirani suglasnici (Posokhova, 1999).

- Nakon druge faze slijedi treća faza koja otprilike traje od petog do sedmog mjeseca, a obuhvaća pojavljivanje glasovne igre i brbljanje. Autorica navodi kako se u usnoj šupljini sve više stvaraju suglasnici zbog toga što dijete ima više prostora za različita i složenija kretanja jezikom. U trećoj fazi se postupno pojavljuje početno slogovno glasanje poput baa, maa, taa koje kasnije prelazi u slogovno brbljanje, a koje se sastoji u ponavljanju slogova uz kontrolu sluhom. Važnost treće faze može se uvidjeti u tome što se ostvaruje spajanje odvojenih glasova u glasovne sekvence koje kasnije čine govor (Posokhova, 1999).
- Prema Posokhovej (1999) posljednja faza predverbalnog razdoblja je četvrta faza koja traje od otprilike sedmog mjeseca do prve godine života. Ova faza popraćena je aktivnim slogovnim brbljanjem i pojavljuju se prvi glasovi materinskog jezika. Autorica objašnjava kako brbljanje u ovoj fazi postaje socijalno, što znači da dijete aktivno brblja u igranju s odraslima, brbljanjem pokušava privući pozornost druge osobe, pruža ruke. Tijekom 8.-9. mjeseca slogovno glasanje postaje bogatije i dijete počinje spajati različite slogove te ih izgovara sa značenjem uz gestovnu imitaciju. Nadalje, dijete na kraju prvu godine može svjesno reagirati na vlastito ime, a počinje i razumijevati neke zadatke te prepoznaje predmete. Autorica objašnjava kako je u ovoj fazi vrlo važno ostvarivati predmetnu komunikaciju s djetetom putem jarkih šarenih igračaka i predmeta. U ovoj fazi razvoj govora se odvija putem usavršavanja svjesne glasovne percepcije ljudskog govora, a ne samo putem imitacije, na taj način dijete postepeno gradi vlastiti slušno-govorno-pokretni sustav. Isto tako, postoje i simptomi rizika u ovoj fazi, a to su odsutnost ili ukočenost slogovnog brbljanja, jednolično usporeno brbljanje koje nije nužno povezano s komunikacijom (Posokhova, 1999).

2.3. Razvoj govora od prve do šeste godine

Vuletić (1987) smatra kako govor ovisi o ritmu i intonaciji koje dijete najprije usvoji te se na tome razvija daljnji govorni sustav. Nadalje, učenje materinskog govora i uvjeti u kojima se uči stvaraju određeni sustav pojedinaca koji se uklapa u širi sustav odnosno dijalekt, jezik (Vuletić, 1987). Zbog toga, tijekom prve godine života najviše se razvija intonacijski element govora koji je blisko povezan s emocijama, gestama i mimikom. Nakon što dijete napuni godinu dana i izgovori svoju prvu smislenu riječ, razvoj govora se počinje pratiti prema broju riječi koje dijete upotrebljava, odnosno koliko riječi koristi u svom aktivnom rječniku (Posokhova, 1999). Stoga, dijete do kraja prve godine ili početkom druge može davati jasne znakove da razumije neke riječi ili jednostavne naredbe poput: „Pokaži...“, „Donesi..“, „Daj..“. Prema tome, zaključno s prvom godinom dijete može ponoviti riječi koje čuje i oponašati zvukove iz neposredne okoline, poput glasanja životinja ili zvuka automobila (Starc, B i sur., 2004).

Prema Posokhovej (1999) svako dijete posjeduje dva rječnika, a to su pasivan i aktivan. Nadalje, autorica objašnjava kako u pasivan rječnik ulaze riječi koje dijete zna, ali ih ne upotrebljava u vlastitom govoru. Isto tako, autorica u aktivan rječnik ubraja sve riječi koje dijete upotrebljava u svom govoru i u potpunosti razumije njihovo značenje (Posokhova, 1999).

Prema Vuletić (1987) prve dječje riječi su uglavnom imenice. Nadalje, autorica navodi kako su te prve riječi po svom sadržaju rečenice i to višeznačne rečenice, ovisno u situaciji u kojoj se dijete nalazi. Stoga, imenica „mama“ može značiti nahrani me, podigni me, presvuci me. U kasnijem razvoju govora dijete će početi kombinirati dvije ili više riječi i na taj način će se suziti značenje pojedinih riječi pri čemu će svaka riječ ući u svoje kategorije i dobiti pojedinačno značenje (Vuletić, 1987).

Prema Posokhovej (1999) dijete u drugoj godini života, posebice prvoj polovici, izgovara pojedine riječi koje su uglavnom imenice i glagoli koje je dijete usvojilo iz govora odraslih. Nadalje, dijete u posljednjoj polovici druge godine počinje spontano

povezivati dvije riječi i stvarati svoje prve rečenice. Tijekom ovog razdoblja dijete nastavlja sa svojim intenzivnim razvojem govora i razumijevanja. Isto tako, kod većine djece se još uvijek javlja nejasan izgovor, a značenje pojedine riječi je vrlo široko. Prema tome, u dobi od druge do šeste godine izgovor glasova postaje sve više razumljiv i jasan, rječnik je sve više obogaćen novim riječima, a govor postaje gramatički ispravan. Stoga, od 2,5. – 3. godine dijete može dobro razumjeti kratke priče i bajke, a u razdoblju od 4. – 6. godine dijete može razumjeti složene proširene rečenice te je usvojilo značenje većine gramatičkih kategorija i počinje ih upotrebljavati u vlastitom govoru. Prema autorici, starije predškolsko dijete može uspješno ovladati govornim sporazumijevanjem sa okolinom, ali se daljnji razvojni govor još uvijek nastavlja (Posokhova, 1999).

2.4. Razvoj izgovora glasova u djece

Prema Posokhovej (1999) djetetov govor se razvija postupno pa tako i sam izgovor. Stoga, prvi glasovi koje dijete samo proizvodi su najčešće nejasni i neodređeni (Posokhova, 1999). Tijekom razvoja govora, djetetov izgovor se razvija i poboljšava pa tako možemo razlikovati ranije i kasnije glasovno sazrijevanje. Prema autorici, ranije sazrijevanje glasova podrazumijeva one glasove koji su jednostavniji za izgovor, a kasnije sazrijevaju oni glasovi koji zahtijevaju veću potrošnju energije i složenije pokrete govornih organa (Posokhova, 1999). Nadalje, u trećoj godini života dijete može ispravno izgovarati sve samoglasnike te oko deset suglasnika, dok ostale glasove često izostavljaju ili ih zamjenjuju drugim postojećim glasovima (ruka – uuka). Stoga, tijekom četvrte i pete godine života glasovi se čiste i počinju se ispravno i točno izgovarati. Karakteristična pojava u ovom razdoblju je i „dječji govor“ koji podrazumijeva fiziološko razdoblje razvijanja i formiranja glasova, a može se tolerirati do 4. – 5,5. godine djetetova života (Posokhova, 1999). Uzimajući u obzir kako je svako dijete individua za sebe, autorica je predočila tablicu koja ima svrhu pomaganja roditeljima, ali i odgajateljima u što boljem procjenjivanju razvoja govora kod djeteta (Posokhova, 1999). Zaključno, prije polaska u školu dobro je provjeriti djetetov izgovor te provjeriti sposobnost glasovne analize i sinteze. Ukoliko se pronađu neka odstupanja, potrebno je zatražiti stručnu pomoć (Starč, B i sur., 2004).

Tablica 1. Dob pojave ispravnog izgovora glasova u godinama (Posokhova,1999, str. 24.)

1 - 2	2 - 3	3,5 – 4,5	4,5 - 5
A, O, E, P, B	I, U, F, V, T, D, N, NJ, M, K, G, H, J	S,Z, C, Š, Ž, L, LJ	Č, Ć, DŽ, Đ, R

2.5. Načela razvoja govora

Prema Posokhovej (1999) djetetov govor obično napreduje ogromnom brzinom, fizički i mentalno. Autorica objašnjava kako je veoma važno ispravno stimulirati djetetov razvoj u svakoj fazi. Nadalje, takvu stimulaciju najlakše i najuspješnije mogu obavljati roditelji jer oni najbolje poznaju svoje dijete (Posokhova 1999).

Neka od općih načela stimulacije dječjeg razvoja su (Posokhova, 1999):

- *ključni zakon stimulacije:* psiholog Vigotsky je formulirao ključni zakon stimulacije dječjeg razvoja prema kojem je poduka pokretna sila psihičkog razvoja, gdje poduka stvara zonu najbližeg razvoja, tj u djetetu pokreće unutarnje razvojne procese; prema tome stimulacija je ispravna tek kada ide ispred razvoja, kada je usmjerena na sutrašnji dan
- *stimulativna okolina:* stimulativna dječja soba koja se sastoji od različitih predmeta koje dijete može istraživati, različitih knjiga i mapa, edukativne igre; vođenje djeteta u šetnje da osjeti prirodu
- *emotivni odnos:* emotivan odnos s majkom je glavni izvor razvoja djeteta kao ploda u majčinoj utrobi i tijekom prva tri mjeseca života; dobronamjerman i nježan dodir majke je blagotvoran i ima iscjeljujuće djelovanje
- *ignoriranje je štetnije od razmaženosti:* dijete se aktivno razvija, uči i istražuje svijet oko sebe i često traži pažnju odraslih, zbog toga je dobro odvojiti dnevno nekoliko sati koje će se posvetiti isključivo aktivnoj stimulaciji dječjeg razvoja putem zajedničkog kreativnog igranja, čitanja bajki i pjesmica

- *interes*: interes je temelj stimulacije, a razgovor s djecom omogućuje komentiranje aktivnosti, stimuliranje samog govora te zajedničko kreiranje aktivnosti
- *razgovaranje s djetetom*: dijete počinje učiti govor na temelju imitacije, putem slušanja i oponašanja, zato je važno s djecom što više razgovarati od samog rođenja; nedostatak govorne stimulacije tijekom prvih mjeseci života može uzrokovati ozbiljno zaostajanje u govornom razvoju
- *stimuliranje fine motorike prstiju*: izravno utječe na govor; stimuliranje prstića možemo početi već nakon šest do sedam mjeseci života djeteta, odnosno u sredini predverbalne faze putem blagog masiranja šake i svakog prsta

3. POREMEĆAJI I TEŠKOĆE RAZVOJA GOVORA

Prema Vuletić (1987) poremećaji izgovora odnosno artikulacije pripadaju skupini poremećaja koji se još nazivaju dislalijama. Također, mnoga djeca se susreću s poteškoćama u nekom području jezično – govornog razvoja pa možemo gledati poteškoće sa izgovorom (čiji je govor teško razumjeti) ili poteškoće u području gramatike i upotreba jezika (Apel i Masterson, 2004.) U ranom djetinjstvu nastaje većina govornih poremećaja, koje uvelike otežavaju djetetov život. Kao najvažnijom funkcijom govora smatra se komunikacija pa svaki govorni poremećaj može negativno djelovati na komunikaciju sa cijelom okolinom. Pod pojmom „poremećaj izgovora“ podrazumijevaju se takva odstupanja u govoru u kojima dijete ne može pravilno izgovoriti glasove, izostavlja glasove ili ih međusobno i nepravilno izgovara kao slogove ili cijele riječi (Posokhova, 1999).

3.1. Poremećaji izgovora

Prema Vuletić (1987) većina poremećaja izgovora je sustavna, odnosno isti se glasovi u sličnim fonetskim kontekstima izgovaraju na približno jednak način. To znači da netko tko zamjenjuje neki glas drugim, zamjenjivat će ga istim glasom u sličnim položajima. Nadalje, glasovi utječu jedan na drugoga svojim različitim osobinama, ne uzimajući u obzir je li to riječ o napetosti, mjestu, načinu artikulacije ili o bezvučnosti, zvučnosti, frekvencijskoj visini te nazalnosti. Prema tome, poremećaji izgovora dijele se prema zvukovnom ostvarenju na omisiju, supstituciju i distorziju (Vuletić, 1987).

Sukladno time, pod *omisijom* podrazumijevamo nečujnu realizaciju nekog glasa, odnosno možemo reći da omisija nije potpuno izostavljanje nekog glasa već samo nekih njegovih elemenata. Pritom, izostavljeni glas je najčešće uklopljen u riječ tako da u fonetskom kontekstu u kojem se nalazi, postoje odnosi kao da je glas izgovoren (trava – taava). Prema autorici, *supstitucija* podrazumijeva zamjenu jednog glasa drugim iz istog izgovornog sustava. Što znači, da ako netko zamjenjuje glas s sa ć, govorimo o supstituciji jer ć postoji u našem govornom sustavu, a takva greška će u drugim jezicima biti klasificirana kao distorzija. Zadnji poremećaj izgovora prema

zvukovnom ostvarenju je *distorzija* koja podrazumijeva pogrešan izgovor nekog glasa. U ovom poremećaju, raspon je veoma velik i može se kretati od jedva zamjetljivog odstupanja do supstitucije ili omisije (Vuletić, 1987).

Prema glasovnim skupinama, Vuletić (1987), poremećaje dijelimo na:

- a) *sigmatizam*: poremećaj izgovora glasova *s / z / c / š / ž / č / dž / đ* ; najčešće su zahvaćeni svi glasovi iz skupine sigmatizma, a samo se iznimno pogrešno izgovaraju pojedini glasovi te skupine
- b) *rotacizam*: odnosi se se na poremećaj glasa *r* ; rotacizam možemo pronaći kod djece i odraslih, a oblici poremećaja variraju ovisno o životnoj dobi, ali i ostalim faktorima ; ovaj poremećaj lako se prepoznaje i uočava, a najčešće su ga svjesni i sami govornici
- c) *lambdacizam*: naziv za poremećaj izgovora glasova *l i lj*
- d) *kapacizam i gamacizam*: nazivi za poremećaje glasova *k i g*; javlja se kod mlađe djece i to u one sa zaostalim govornim razvojem, ali više kao posljedica nedovoljno poznavanja riječi
- e) *tetacizam i deltacizam* : tetacizam je naziv za poremećaj izgovora glasa *t*, a deltacizam za poremećaj glasa *d*
- f) *etacizam*: naziv za poremećaj glasa *e*; to je jedini samoglasnik koji može biti zahvaćen funkcionalnim dislalijama; etacizam upućuje i na eventualna oštećenja centralnog živčanog sustava

3.2. Prevencija poremećaja govora kod djece

Prema Posokhovej (1999) prevencija poremećaja govora usmjerena je na sprječavanje nastanka patoloških promjena ili stanja u govornom sustavu djece, kao i odraslih. Nadalje, svaka od tih prevencija djeluje na tri razine (Posokhova, 1999):

1. sprječavanje nastanka odstupanja u govoru
2. sprječavanje prijelaza već jednom nastalog odstupanja u kronično stanje
3. socijalna adaptacija osobe s kroničnim govornim poremećajem u društvo i sprječavanje nepoželjnih popratnih psihičkih pojava

Prema Posokhovej (1999) prevencija se može podijeliti na pozitivnu i negativnu. Autorica objašnjava kako pozitivna prevencija nudi skup savjeta u vezi postupaka koje je potrebno obaviti u svrhu sprječavanja poremećaja, dok s druge strane, negativna prevencija daje precizne upute u vezi toga što ne bi trebali raditi da ne bi izazvali nastanak poremećaja govora, tj ova prevencija usmjerena je na sprječavanje uzročnika odstupanja. Isto tako, većina govornih poremećaja nastaje u ranom djetinjstvu, a često traje više godina, što uvelike otežava osobni život svakog pojedinca. Autorica objašnjava kako preventivni postupci uključuju genetsko konzultiranje i stvaranje blagotvornih uvjeta tijekom cijelog perioda trudnoće, a posebno tijekom prvih mjeseci kada se formiraju živčani sustav i lice djeteta. Prema tome, genetsko konzultiranje je nužno samo u slučaju genetskih bolesti u obitelji, abnormalnog razvoja prethodnog djeteta, trudnoće nakon 35. godine, dugoročne uporabe lijekova (Posokhova, 1999).

Prema Vuletić (1987) osnovica za uspješnu realizaciju osoba s poremećajem izgovora jest dobro postavljena dijagnoza. Autorica objašnjava kako u dijagnostičkom timu moraju sudjelovati stručnjaci iz različitih područja koji će sagledati osobu odnosno poremećaj izgovora iz više aspekta. Nadalje, točna i iscrpna dijagnoza je podloga za uspješnu rehabilitaciju prema kojoj se planira terapija i primjenjuju postupci za ispravljanje poremećaja izgovora (Vuletić, 1987).

Prema Posokhovej (1999) većina malformacija lica i govornih organa (rascjepi, nepravilnosti zubiju, vilica) nastaje tijekom embrionalnog razvoja i može biti prouzrokovana pušenjem, konzumiranjem alkohola, neispravnom ishranom, određenim bolestima majke, trovanjem, psihičkim i fizičkim traumama tijekom trudnoće. Stoga, kao najvažnija prevencija poremećaja govora, može se smatrati zdrav psihički i fizički život dugo prije i tijekom trudnoće (Posokhova, 1999).

4. JEZIČNE IGRE

4.1. Igre koje razvijaju govor

Prema Posokhovej (1999) igre koje pomažu u razvijanju govora možemo podijeliti na nekoliko razina:

- *Igre za razvoj slušne pažnje:* svrha ove igre je odrediti smjer zvuka i razvijati orijentaciju u prostoru; korištenje različitih predmeta
- *Igre za razvoj govornog sluha:* svrha ove igre je prepoznati drugu osobu prema glasu
- *Igre za razvoj fonematske percepcije:* svrha ove igre je traženje određenog glasa u riječima na temelju slušne percepcije (na primjer: „kada čuješ glas Ž plješći dlanovima)
- *Igre za razvoj govornih organa:* svrha ove igre je jačanje mišića i usavršavanje pokreta jezika
- *Igre za razvoj fiziološkog i govornog disanja:* svrha ove igre je uvježbavanje dugotrajnog i tečnog izdaha te aktiviranje mišića usnica; igre u kojima djeca mogu puhati predmete
- *Igre za razvoj glasa:* svrha ove igre je uvježbavanje intenzivnosti glasa, uvježbavanje visine i izražajnosti glasa, uvježbavanje izražajnosti glasa i mimike
- *Igre za razvoj fine motorike prstiju:* svrha ove igre je koristiti ruke i prste za stvaranje raznih oblika (poput životinja, sjene na zidu, korištenja svakog prsta)
- *Igre sa sitnim predmetima:* svrha ove igre je uvježbavanje vizualne pažnje, pamćenja i sposobnosti predmeta na dodir te aktiviranje rječnika
- *Igre za učenje čitanja i pisanja:* svrha ove igre je uvježbavanje glasovne raščlambe riječi

4.2. Igra i jezik

Prema Peti – Stantić i Velički (2009) igra je čovjekova prirodna aktivnost. Autorice smatraju kako je igra jezikom, koji je ujedno i jedan od osnovnih načina sporazumijevanja, prenošenja ideja, osjećaja, želja, također prirodna ljudska aktivnost. Nadalje, autorice navode kako se o igri općenito ima mišljenje kao o aktivnosti kojoj je isključivi cilj zabava i razonoda. Isto tako, navode kako djeca svoja prva iskustva, sposobnosti, vještine, znanja, stječu u nekoj spontanoj igri gdje uče hodati, govoriti, stječu prve spoznaje o svijetu oko sebe. Nadalje, djeca u takvoj igri nesvjesno uče, posebno u aktivnostima u kojima dijete razvija maštu, osjećajnost, osjetilnost ili razumijevanje međuljudskih odnosa (Peti – Stantić i Velički, 2009). Prema Duran (2001) igra se smatra aktivnošću koja je pretežno vezana uz djetinjstvo, a kao multifunkcionalna aktivnost ona u odrasloj dobi gubi neke funkcije, dok druge bivaju naglašene.

Autorice Peti – Stantić i Velički (2009) postavljaju pitanje kako omogućiti djeci da igra bude slobodna, a da istovremeno ne „izmakne kontroli“. Prema tome, navode kako već na samom početku igre treba osvijestiti činjenicu da svaka igra sadrži jasna pravila i unaprijed dogovorena pravila. Na taj način stječe se međusobno povjerenje između odraslih i djece i djece međusobno. Isto tako, svaki sudionik u igri ima pravo na pogreške, a odrasli svojim pogreškama mogu pokazati djeci da se ne treba bojati pogrešaka te je bolje da se oslobode za daljnje sporazumijevanje. Nadalje, ukoliko postoje igre u koju se odrasli ne mogu uključiti, bilo zato što netko treba pratiti i usmjeravati tijek igre ili zato što ih fizički ne mogu izvesti, odrasli u tom slučaju trebaju preuzeti ulogu neutralnog promatrača uz kojeg se djeca neće osjećati procjenjivano i kontrolirano (Peti- Stantić i Velički, 2009).

Autorice Peti – Stantić i Velički (2009) navode kako se ponekad može učiniti da o povezanosti igre i jezika u ljudskome svijetu ne treba govoriti, ipak, smatraju da treba istaknuti da je igra jedna od osnovnih aktivnosti kojom dijete ulazi u svijet i otkriva ga, a koja mu pruža uživanje u osjećaju prihvaćenosti, ljubavi, topline, uživanje u igranju, u kretanju i izgovaranju te u sporazumijevanju sa drugima. S druge strane, kako navode, jezik je jedna od osnovnih čovjekovih integrativnih sposobnosti koja ga razlikuje od svih drugih bića koji je istovremeno povezan sa svakom ljudskom aktivnošću. Prema tome, uzevši sve navedeno u obzir, autorice

naglašavaju važnost jezične igre, koja je uz nas od samog početka te koja određuje rani odnos djeteta i roditelja. Uzimajući u obzir da je učenje putem igre najjednostavnija i najprirodnija djetetova aktivnost, važnost jezičnih igara sve je veća (Peti- Stantić i Velički, 2009).

4.3. Smisao jezične igre

Jezične igre, prema Peti – Stantić i Velički (2009) su sve igre kojima je izražajno sredstvo jezik u svim svojim pojavnostima. Prema tome, jezične igre se kao i sve druge igre, igraju se prema unaprijed utvrđenim pravilima koja moraju biti jasna i određena. Prema autoricama, jezičnu igru možemo najjednostavnije i najtočnije odrediti kao prostor u kojem se odrasli i djeca mogu osloboditi u vlastitom jeziku, u kojem uživaju svladavajući pravila i stječu sposobnost postupiti u skladu s pravilima ili ih prekršiti. Autorice navode kako spoj igre, kao prirodne dječje djelatnosti i jezika, kao jednog od osnovnih sredstava sporazumijevanja u svijetu omogućuje neopterećeno učenje i ovladavanje društvenim i jezičnim ulogama kao i korištenje naslijeđenog iskustva. Autorice ističu kako djetetovo sporazumijevanje jezikom počinje vrlo rano, odnosno čim ono postane fizički sposobno za to. U vezi s time, potrebno je istaknuti važnost materinjeg jezika u razvoju jezične sposobnosti. Materinji jezik omogućava djetetu osjećaj nesputanosti, opuštenosti te mogućnost istraživanja jezika okoline. Prilikom razvijanja djetetova govora, uvijek treba poštivati individualnost govornog razvoja svakog djeteta koja ovisi o nizu unutrašnjih i vanjskih faktora (Peti –Stantić i Velički, 2009).

Prema Peti – Stantić i Velički (2009) jezične igre mogu se podijeliti na glasovne igre (artikulacijske igre ili igre glasova), ritmičke igre (igre glasovnih ulančavanja ili igre u kojima se oblikuju brojalice), igre oblicima riječi ili morfološke, igre oblikovanjem rečenica ili sintaktičke igre te značenjske igre. Isto tako, jezične igre mogu sadržavati i elemente dramskih situacija pa se djeca zbog uživanja u određenu situaciju, lik, pojavu ili stvar pomoću riječi, pokreta i zvukova mogu duhovno, emocionalno i fizički angažirati. Prema autoricama, najvažniji cilj takvih igara u kojima se jezik kao izražajno sredstvo isprepliće s nizom drugih izražajnih sredstava je socijalizacija djeteta u zajednici u kojoj živi i igra se. U jezičnim igrama, jezični ciljevi se odnose na intuitivno svladavanje jezičnih pravila te na istraživanje i usvajanje šireg

rječničkog fonda. Prema autoricama, među odgojne se ciljeve navode razvijanje samopouzdanja i pozitivnog mišljenja o sebi, poticanje samoizražavanja, kritičnost i samokritičnost, tolerancija i suradnja u skupini, oslobađanje djeteta za komunikaciju, razvijanje samostalnosti, sposobnost socijalizacije, zatim razvijanje sposobnosti promatranja, doživljavanja, zamišljanja, osobnosti, izvornosti, maštovitosti među kojima je glavni cilj zadržavanje pažnje i razvijanje pamćenja (Peti –Stantić i Velički, 2009).

4.4. Vrijeme kruga

Prema Peti –Stantić i Velički (2009) sve pedagoške koncepcije u određenom dijelu dana okupljaju djecu u zajedničko druženje. Navode kako ponekad dan počinje nekim zajedničkim druženjem što karakterizira Montessori i Agazzi pedagogiju, jutarnjim pozdravljanjem (Head Start), a ponekad se djeca u određeno doba dana okupe oko odgojitelja koji priča priču ili bajku te izvodi predstavu (Waldorf). Prema autoricama vrijeme kruga u predškolskim ustanovama bi označavalo vrijeme nakon doručka kada se djeca i odgojitelj sastaju u određenom dijelu prostorije. Djecu se obično poziva zvučnim signalom (glazba, zvono) koji je znak rituala koji se svakodnevno u isto vrijeme ponavlja. Prema autoricama, „vrijeme kruga“ obično započinje pozdravljanjem koje uključuje različite načine. Nakon toga, slijedi provjera tko je sve stigao, a tko nedostaje (u ovom razgovoru djeca govore koga nema i ako znaju razlog zbog kojeg nije došao). Autorice navode kako u vrijeme kruga djeca prepričavaju o tome što su vidjeli na putu do vrtića, što su doživjeli, što im se jučer dogodilo, što su radili ili koga su sreli. Na taj način djeca razgovaraju i iznose vlastita iskustva putem kojih zadovoljavaju potrebu za izražavanjem i prihvaćanjem. Kako autorice navode, često se u skupini može dogoditi da su razgovor postane previše živahan, pa djecu možda treba umiriti, a to možemo učiniti na različite načine (Peti – Stantić i Velički, 2009). „Vrijeme kruga“ može biti dijelom ili u cjelovitosti posvećeno pričanju ili čitanju priča, bajki, stihova ili se mogu provoditi različite zajedničke gestovne igre ili igre rukama (Posokhova, 1999). Zaključno, vrijeme kruga kao sigurna i redovita ponuda u dnevnom ritmu boravka u vrtiću, djeci pruža sigurnost, dok jezične i pokretne igre, djeci pružaju osjećaj suradnje i međusobnog uvažavanja. Poticanje i razvijanje govorne kompetencije kod djece jedan je od

osnovnih zadataka svih roditelja i odgojitelja, a jezične igre nam samo mogu uvelike pomoći u uspješnom rješavanju tog zadatka (Peti – Stantić i Velički, 2009).

4.5. Međuovisnost govora i motorike

Prema Velički i Katarinčić (2014) dijete usvaja govor slušajući ga i govoreći, odnosno uz pomoć osjetila za sluh i govornih organa. Prema autoricama, naše ruke su neprestano aktivne te preko njih velikim dijelom komuniciramo sa svijetom oko sebe. Prema tome, ruke povezuju senzoriku i motoriku kada opipavamo neki predmet (taktilno) i njime ciljano manipuliramo pokretom, posebno prstima. Autorice navode kako upravo ta dvostruka funkcija igra značajnu ulogu prije nego što dijete progovori zbog toga što dojenče upoznaje i shvaća svijet tako što ga dodiruje, a ne tako što ga imenuje. Nadalje, suodnos govora i pokreta može se uočiti analizirajući razvoj govora i motorike kod djece i to od prvih mjeseci života. Autorice objašnjavaju kako u razdoblju između šestog i osmog mjeseca starosti djeteta, dijete počinje izvoditi ritmičke pokrete rukama (pljeskanje, tapšanje). Prema tome, motorika koja je bila izvan djetetove kontrole postaje ritmična i kontrolirana (Velički i Katarinčić, 2014).

Prema Herljević i Posokhova (2002) kada razvoj pokreta prstiju odgovara dobi, razvoj govora je također normalan. Isto tako, kada razvoj fine motorike zaostaje, zaostaje i razvoj govora. Igre s prstima čine dijete općenito opuštenijim, emocionalno i mentalno. Stoga je vježbe prstićima potrebno započeti već od najranijeg djetinjstva, što može uključivati blago milovanje, masiranje, razgibavanje prstiju koje možemo raditi već šestomjesečnom djetetu, a djeci s posebnim potrebama još i ranije (Herljević i Posokhova, 2002). Ukoliko se ujedine ova dva osjetljiva razdoblja – razvoj govora i vladanje pokretima – omogućujemo djetetu samostalnost i istraživanje onoga što ga zanima u njegovoj okolini, bilo da su to istraživačke aktivnosti ili proučavanje knjiga (Čudina- Obradović, 2002).

Isto tako, kako dijete raste sve manje će koristiti geste, a razvoj govorne kompetencije bit će u porastu. Nadalje, sam govor će prema autoricama, polako istiskivati gestu, iako će geste pratiti govor tijekom cijelog života i nikada neće u potpunosti nestati (Herljević i Posokhova, 2002).

4.6. Funkcija malešnica i igre prstima

Prema Velički i Katarinčić (2014) utjecaj motorike na razvoj govora, posebno utjecaj fine motorike šake na govor je od velikog značaja za pedagošku praksu, ali i za rad s djecom od rođenja do polaska u školu. Autorice naglašavaju kako upravo malešnice, odnosno pučke dječje pjesme, koje su u načelu prvi pjesnički tekstovi s kojima se dijete susreće povezuju riječi i sam pokret. Prema tome, aspekti vezani uz malešnice, odnosno igre prstima se mogu prema Velički i Katarinčić (2014) svesti na nekoliko aspekta: emocionalni, motorički, senzorički, kognitivni, neuropsihološki i jezični aspekt. Sama struktura malešnica, koja se spominje u literaturi, može se podijeliti na uspavanke, bajalice, brojalice, razbrajalice, nabrajalice, tepalice, molitvnice, pitalice, rugalice, zagonetke, pjesme za igru, cupkalice, hincalice, izmišljalice, zamišljalice, oponašalice, dodirivalice, nabrajlice i jezikolomilice (Crnković i Težak, 2002, prema Velički i Katarinčić, 2014).

Prema autoricama, igre rukama u metodičkoj se literaturi mogu podijeliti na dvije vrste, a to su :

- a) igre koje se izvode samo rukama
- b) igre koje se izvode uz pomoć ruku i nekog dodatnog sredstva (Velički i Katarinčić, 2014).

Isto tako, naglašavaju kako je vrlo važno da tekst uz igre prstima treba izgovarati polagano, ali vrlo izražajno. Ističu kako napete trenutke treba naglasiti uz pomoć jezičnog mijenjanja tempa govora te podizanjem i spuštanjem glasa. Nadalje, djeca prilikom igre prstima trebaju biti usredotočena kako bi se pravilo izvela radnja te trebaju uvježbavati preciznost kako bi mogla ponoviti tijekom određene radnje. Isto tako, igra ne smije predstavljati djeci prisilu, već radost, lakoću izvođenja, dopuštanje pogrešaka i nespretnosti u samom izvođenju. Autorice ističu kako djecu nikada ne smijemo prisiljavati da tekst ponavljaju za nama u svrhu učenja napamet, nego će se to dogoditi spontano tj, djeca će prvo ponavljati gestu, a stihove će zapamtiti tijekom vremena (Velički i Katarinčić, 2014).

5. CILJ I PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Cilj ovog istraživanja je utvrditi odgojiteljsku percepciju o važnosti provođenju jezičnih igara kod djece rane i predškolske dobi.

PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Problem istraživanja temelji se na ispitivanju odgojiteljske percepcije o važnosti provođenja jezičnih igara kod djece rane i predškolske dobi. Pretpostavlja se da neće biti velika odstupanja u načinu i vremenu provođenja jezičnih igara u dječjim vrtićima.

6. METODE RADA

6.1. Uzorak ispitanika

U istraživanju je sudjelovalo 78 odgojitelja. Odgojitelji su popunjavali anonimnu anketu koja je bila provedena *online*. Istraživanje je provedeno u razdoblju od svibnja do lipnja 2020. godine. U obradi podataka koristila se deskriptivna statistika.

U uzorku od 78 odgajatelja, 77 odgojitelja pripada ženskom spolu, dok 1 uzorak pripada muškom spolu. Raspon radnog staža odgojitelja kreće se od 4 mjeseca do 42 godine, a prosječni radni staž iznosi 10,95 godina.

Raspon dobi odgojitelja kretao se od 22 do 63 godine, a najviše ispitanika ima između 25 i 30 godina.

U uzorku ispitanika najviše ispitanika ima završen preddiplomski studij odnosno 29,5%, zatim završen diplomski studij od 28,2%, koji je jednak sa ispitanicima koji imaju završenu višu stručnu spremu, slijede ispitanici sa dvogodišnjim završenim studijem od 12,8% i ispitanici sa srednjom stručnom spremom kojeg čine 1,3%.

Tijekom anketnog upitnika ispitalo se i u kojoj dobnoj skupini radi najviše odgajatelja. Prema tome, 35,9% trenutno radi u mješovitoj dobnoj skupini, 23,1% u jasličkoj dobnoj skupini, 16,7% u starijoj dobnoj skupini, 14,1% u mlađoj dobnoj skupini te 10,3% u srednjoj dobnoj skupini.

6.2. Uzorak varijabli- mjerni instrumenti

Kako bi se moglo utvrditi koliku važnost odgojitelji predškolske djece pridaju provođenju jezičnih igara u dječjim vrtićima od najranijeg djetinjstva, izrađen je anketni upitnik koji se sastoji od određenih tvrdnji pomoću kojih ispitanici mogu izraziti svoje stavove o provođenju jezičnih igara u dječjim vrtićima. U anketnom upitniku sudionicima je bila zajamčena anonimnost, a podaci su se koristili isključivo za potrebe ovog završnog rada.

6.3. Anketa za odgojitelje

Opći dio ankete sadrži podatke kao što su spol, godina rođenja, broj godina rada kao odgajatelj, dobna skupina djece s kojom rade te završen stupanj obrazovanja. Drugi dio ankete odnosi se na procjenu važnosti jezičnih igara te je anketa koncipirana na način da odgajatelji procjene vlastita iskustva i stavove u provođenju jezičnih igara u vrtiću pomoću ljestvice brojeva od 1 do 3:

- 1 – uopće se ne slažem
- 2 – djelomično se slažem
- 3 – u potpunosti se slažem

U anketi se ispituju i načini provođenja jezičnih igara u dječjem vrtiću od strane svakog odgajatelja te koji je cilj provođenja jezičnih igara svakog odgojitelja. Na kraju ankete nalazi se pitanje koje se odnosi na zainteresiranost djece u igranju jezičnih igara te što je svakom odgojitelju cilj prilikom osmišljavanja neke jezične igre.

Tablica 2. Varijable koje se odnose na stavove odgajatelja i jezične igre u dječjem vrtiću – anketa za odgojitelje

1.	Putem jezičnih igara djeci je omogućeno lakše izražavanje.
2.	Jezične igre smatram vrlo važne u radu s djecom.
3.	Zadovoljan sam kako provodim jezične igre u svojoj skupini.
4.	Smatram da je važno poticati govorno – jezični razvoj djeteta od najranije dobi.
5.	Dobra komunikacija ne zahtijeva poseban napor.
6.	Smatram da sam dobar komunikacijski model djeci svoje odgojne skupine.
7.	Ne provodim jezične igre u vrtiću jer smatram da je to gubitak vremena.
8.	Čitam stručnu literaturu kako bih unaprijedio/la znanje o jezičnim igrama i stekla nove ideje.
9.	Putem jezičnih igara djeca brže uče, lakše izgovaraju rečenice i međusobno više komuniciraju.
10.	Djeca imaju pravo odabrati hoće li sudjelovati u igri ili ne.
11.	Jezične igre koje provodim trudim se prilagoditi svakom djetetu.

12.	Uz odgojitelje, kao najvažnije komunikacijske modele smatram roditelje.
13.	Neki odgojitelji uopće ne provode jezične igre u radu s djecom.

Ovaj dio ankete se sastoji od 13 čestica. Odgajatelji u 1. i 2. tvrdnji iskazuju svoje stavove o jezičnim igrama u vrtiću, dok se u 3.,4.,6. želi ispitati kako oni sebe vide kao komunikacijskog modela djeci. U 5.,7. i 13. tvrdnji želi se ispitati koliko odgajatelja smatra jezične igre nepotrebne u radu s djecom te su tvrdnje postavljene u negativnom smjeru, dok se u 8. tvrdnji želi ispitati koliko odgajatelja koristi stručnu literaturu kako bi poboljšali govorno komunikacijske vještine u radu s djecom. Tvrdnje pod brojem 9., 10. i 11. odnose se na djecu i njihovo sudjelovanje u igri te na prilagođavanje igara djetetovoj dobi. Tvrdnja 12. odnosi se na odgojitelje i njihov stav o tome jesu li roditelji najvažniji komunikacijski modeli djetetu.

7. REZULTATI

Kako bi se ustanovilo koliku važnost imaju jezične igre u radu s djecom iz odgajateljske perspektive, u Tablici 3 prikazan je broj odgajatelja (N=78) koji su brojevima 1, 2 ili 3 na ponuđenoj ljestvici označili razinu slaganja ili neslaganja s navedenim tvrdnjama koje se odnose na važnost provođenja jezičnih igara u vrtiću. U Tablici broj 3 prikazani su rezultati stavova odgojitelja o jezičnim igrama u vrtiću. Rezultati su prikazani kroz 13 tvrdnji.

Tablica 3. Stavovi odgojitelja o jezičnim igrama u vrtiću

Tablica 3. Procjene odgojitelja o jezičnim igrama u dječjem vrtiću			
VARIJABLA	UOPĆE SE NE SLAŽEM	DJELOMIČNO SE SLAŽEM	U POTPUNOSTI SE SLAŽEM
1. Putem jezičnih igara djeci je omogućeno lakše izražavanje.	1	13	64
2. Jezične igre smatram vrlo važne u radu s djecom.	1	4	73
3. Zadovoljan sam kako provodim jezične igre u svojoj skupini.	/	37	41
4. Smatram da je važno poticati govorno – jezični razvoj djeteta od najranije dobi.	1	2	75
5. Dobra komunikacija ne zahtijeva poseban napor.	31	32	15
6. Smatram da sam dobar komunikacijski model djeci svoje odgojne skupine.	3	30	45
7. Ne provodim jezične igre u vrtiću jer smatram da je to gubitak vremena.	76	1	1
8. Čitam stručnu literaturu kako bih unaprijedio/la znanje o jezičnim igrama i stekla nove ideje.	2	25	51
9. Putem jezičnih igara djeca brže uče, lakše izgovaraju rečenice i međusobno više komuniciraju.	1	12	65
10. Djeca imaju pravo odabrati hoće li sudjelovati u igri ili ne.	/	21	57
11. Jezične igre koje provodim trudim se prilagoditi svakom djetetu.	1	17	60

12. Uz odgojitelje, kao najvažnije komunikacijske modele smatram roditelje.	1	3	74
13. Neki odgojitelji uopće ne provode jezične igre u radu s djecom.	13	41	24

Da je putem jezičnih igara djeci omogućeno lakše izražavanje smatra 64 (82%) odgajatelja, dok ih se 13 (16,6%) djelomično slaže sa tom tvrdnjom, a 1 (1,28%) ispitanik se uopće ne slaže s tom tvrdnjom. Nadalje, sa tvrdnjom da su jezične igre vrlo važne u radu s djecom smatra 73 (93,59%) odgajatelja dok ih se 4 (5,1%) djelomično slaže sa tom tvrdnjom, a 1 (1,28%) ispitanik se uopće ne slaže s tom tvrdnjom što bi značilo da ih uopće i ne provodi u svom radu. Što se tiče tvrdnje zadovoljstva provođenja jezičnih igara u skupini, 41 (52,56%) odgajatelj se slaže da je zadovoljan, dok ih se 37 (47,43%) djelomično slaže sa tom tvrdnjom, a negativnih odgovora nema. Da je važno poticati govorno – jezični razvoj kod djeteta od najranije dobi smatra 75 (96,15%) odgajatelja, dok ih se dvoje (2,56%) djelomično slaže, a 1 (1,28%) ispitanik se uopće ne slaže s tom tvrdnjom. Što se tiče tvrdnje da dobra komunikacija ne zahtjeva poseban napor, 15 (19,23%) ispitanika se u potpunosti slaže s tom tvrdnjom, 32 (41,2%) se djelomično slaže, a 31 (39,74%) ispitanik se uopće ne slaže s tom tvrdnjom. Nadalje, 45 (57,69%) odgajatelja smatra da je dobar komunikacijski model djeci u svojoj skupini, 30 (38,46%) ih se djelomično slaže, a troje ispitanika odnosno 3,85% se uopće ne slaže s tom tvrdnjom. Sa tvrdnjom koja je postigla najveći broj istomišljenika, a to je da ne provode jezične igre u svojoj skupini jer smatraju da je to gubitak vremena, 76 (97,44%) ispitanika se uopće ne slaže s tom tvrdnjom, dok su mišljenja u potpunosti se slažem i djelomično se slažem podijeljena po 1 (1,28%) ispitanik. Prema tome bi se moglo zaključiti da još uvijek postoje odgajatelji koji smatraju jezične igre nevažne u radu s djecom. Sa činjenicom da bi svaki odgajatelj trebao čitati stručnu literaturu kako bi unaprijedio svoje znanje o jezičnim igrama slaže se 51 (65,38%) ispitanik, njih 25 (32,5%) se djelomično slaže, a njih dvoje se uopće ne slaže. Sa tvrdnjom koja govori da putem jezičnih igara djeca brže uče, lakše izgovaraju rečenice i međusobno više komuniciraju slaže se 65 (83,33%) ispitanika, njih 12 (15,35%) se djelomično slaže, a jedan ispitanik (1,28%) se uopće ne slaže sa tom tvrdnjom. Da djeca imaju pravo

odabrati hoće li sudjelovati u igri ili ne slaže se 57 (73,7%) ispitanika, dok se njih 21 (26,92%) djelomično slaže sa tom tvrdnjom, a negativnih odgovora nema. Da se odgajatelj trudi jezične igre prilagoditi svakom djetetu smatra 60 (76,92%) ispitanika, njih 17 (21,79%) se djelomično slaže, a jedan (1,28%) ispitanik se uopće ne slaže sa tom tvrdnjom. Isto tako, sa tvrdnjom da najvažnije komunikacije modele uz odgojitelje se smatraju roditelji, slaže se 74 (94,87%) ispitanika dok se njih troje (3,85%) djelomično slaže, a jedan (1,28%) ispitanik se uopće ne slaže s tom tvrdnjom. Sa zadnjom tvrdnjom koja govori da neki odgojitelji uopće ne koriste jezične igre u radu s djecom slaže se 24 (30,77%) ispitanika, njih 41 (52,56%) se djelomično slaže, a njih 14 (17,95%) se uopće ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Nadalje, pitanje broj sedam glasilo je: „Molim Vas da u nekoliko rečenica opišete na koji način provodite jezične igre u Vašoj skupini.“

Tablica 4. Odgovori odgojitelja o načinima provođenja jezičnih igara u dječjim vrtićima

1.	„Uz sličice, pogađanje, opisivanje, poticanje govora u svim aktivnostima.“
2.	„Uz slikovnice: čitanje, glasanje životinja, početno slovo neke riječi, suprotnosti, naopačke rečenice (smisao- smiješne rečenice), uz sličice koje se plastificiraju, imenovanje predmeta, upotreba, boja, oblik, igra: Na slovo, na slovo; rimovanje, odgonetavanje poslovice i zagonetki; priče- ispričaj svoj završetak priče; brojalice- izmisli svoju brojalicu.“ „Zajednička priča skupine (svako dijete kaže jednu rečenicu te se stvara jedna priča).“
3.	„Igre opisivanja predmeta, imenovanje sličica, slikopriče, pjesmice, jednostavne pitalice i igre riječima, redovito čitanje priča od najranije dobi.“
4.	„S djecom provodim brojalice i pjesmice.“
5.	„Pričamo zajedno priču, dovršavamo rečenice, izmišljamo zadatke za prijatelje uz slikovne predloške.“
6.	„S pripremljenim poticajima, spontano u igri iskoristivši dječje poticaje, raznim igrama, dostupnim poticajima u okolini.“

7.	„Igre pomoću kartica i plastičnih čaša, ispisivanje riječi, slova u pijesku, obojanoj riži, grizu, kinetičkom pijesku.“
8.	„Putem pjesmica, recitacija, nadopuna pojmova, igre riječi.“
9.	„Primjer: igra uhvati glas. Svaki put kad odgojitelj izgovori riječ u kojoj se nalazi određeni glas (u ovom primjeru R) djeca moraju pljesnuti. Na primjer: mrkva,leptir,zima,drvo.“
10.	„Najčešće u vrijeme kruga. Imamo pozdravnu pjesmu uz pokret s kojom započinjemo okupljanje i koju svaki puta otpjevamo na drugačiji način, ovisi s čime nastavljamo. Jezične igre koristim i spontano prema interesu djece ili za vrijeme čekanja(na primjer obroka za stolom).“
11.	„Uz slikopriče, na slovo na slovo,uz ginjol lutke i kazališne predstave.“
12.	„Na slovo na slovo, opiši sliku, pogodi nakon opisa što je na slici - kartici,stihovi, priče, dramatizacije (djeca glumci), čarobna vrećica, čarobno drvo, nastavi započetu rečenicu.“
13.	„Potičem djecu na samostalno pričanje, prepričavanje događaja ili situacije uz dodatne poticaje kao što su lutkarske i scenske aktivnosti, čitanje priče i slično.“
14.	„Provodim ih kroz svakodnevne aktivnosti, znači , zavisno o temi aktivnosti.“
15.	„Pjevanjem ili izgovaranjem pjesmica za vrijeme obavljanja svakodnevnih rutina, u manjim skupinama igre za automatizaciju pojedinih glasova, igre uz pjevanje i pokret, igre za uočavanje i smišljanje rime, masiranje djetetovih dlanova i prstića uz pjevanje i izgovor.“
16.	„Pokažem im sliku i onda ju gledaju određeno vrijeme, nakon toga uzmem sliku i oni govore što više toga što su uočili na slici. Onda igre da kažu suprotnu riječ, primjerice toplo-hladno, zatim rime.“
17.	„Pomoću slagalica, slikovnica, različitog slikovnog materijala, scenskim improvizacijama, lukama, u svakoj prilici, svakoj situaciji. Čestim pjevanjem, pričanjem, zatim igre riječima , brojalice, recitacije uz pokret.“

18.	„Pratim interes djece pa prema tome organiziram aktivnosti, na primjer ponudim djeci neki poticaj (kotač slova) koji zavrtim te kada se zaustavi na neko određeno slovo potaknem dijete da nabroji što više riječi koje počinju tim slovom, a zatim potičem djecu da oni osmisle što bi mogli još raditi koristeći ponuđeni poticaj (npr. imenuj dvije riječi koje se rimuju na slovo M i S).“
19.	„Sinteza, analiza riječi, dovrši započetu rečenicu, izmišljanje priče.“
20.	„Igra riječ na slovo, analiza i sinteza riječi, igra pokvareni telefon, zagonetke.“
21.	„Kroz svakodnevne aktivnosti, bilo da su one organizirane ili spontane u ostalim aktivnostima.“
22.	„Svaka dob donosi neke svoje osobitosti. Nastojim obogatiti rječnik kod djece od najranije dobi.“
23.	„Pomoću raznih umetaljki, pomoću igre "Slovo na slovo", "Kaladont.“
24.	„To obično bude "usput", uz neke druge aktivnost, na primjer: tijekom igre s loptom, prije užine dok gulim voće i slično.“
25.	„Prilikom Jutarnjeg kruga u skladu sa odgojno obrazovnim planom kojeg tog dana provodim ili iskorištavam spontane situacije tijekom aktivnosti i boravka na zraku.“
26.	„Priča koja kruži. Izmišljene riječi, kroz različite pjesmice i recitacije s pokretima, slikopriče, igrokaze sa štapnim lutkama (kazalište), kvizovi (ovisno o temi koja se obrađuje).“
27.	„To su igre u obliku stihova s rimom što je djeci vrlo zvučno i lako pamtljivo tako da radimo kratke pjesmice s rimom i čitamo priče.“
28.	„Tijekom jutarnjeg okupljanja (individualno), za vrijeme jutarnjeg kruga (zajednička aktivnost), tijekom slobodne igre i igre na zraku. Ovisno o potrebama, razvojnim mogućnostima i interesima djece nudim igre. Ovisno o aktivnostima i projektima u kojima djeca sudjeluju prilagođavam jezične igre.“
29.	„Kroz zagonetke, pjesmice, brzalice, brojalice. Svakodnevno potičem razvoj govora kroz razne aspekte komunikacije. Samim modelom izražajnog govora, raznim

	stihovima u rimi, raznim didaktičkim igrama.“
30.	„Svakodnevno provodimo jezične igre, bilo spontano na zahtjev djeteta ili tijekom boravka u vanjskom prostoru, nakon planiranih i odrađenih aktivnosti. Logaritmičke igre su jako popularne i atraktivne, priče uz pokret, priče s ponavljanjem, priče iz vrećice, priče u rimi.“
31.	„Pošto radim u jasličkoj skupini svakodnevno pjevamo pjesmice, brojalice, igre s prstićima, neke aktivnosti su planirane, a neke djeca sama iniciraju.“
31.	„Kroz pokretne igre, priče, lutkarske predstave.“
32.	„Potičem da mi opisuju svoju igru, što rade. Da imenuju igračke i ostale predmete iz okoline. Razgovor o slikovnicama i drugim slikovnim prikazima. U šetnji opisuju sto vide. Često recitiramo pjesme u rimi uz govor i pokret. Simuliramo telefonski razgovor. Oponašanje glasanja životinja i drugih zvukova.“
33.	„U jutarnjem krugu započinjemo rimom s imenom, kartice sa fotografijama-djeca stvaraju svoju priču, Nadopunjavaju jedni drugima rečenice i dodaju nove te stvaraju kratku priču ili pjesmu. Jezične igre provodim spontano ili ciljano, ovisno o situaciji. Također provodim ih kroz razne priče, pokretne pjesme, brojalice.“
34.	„Kroz igre prstićima, slikopriče, brojalice, brzalice, igre s pjevanjem, prepričavanjem prema slikama, igrama pogađanja i opisivanja, dramskim igrama, raznim jezičnim igrama na primjer: ne točnim izjavama koje djeca ispravljaju ("nebo je žuto", "maca ima krila" i sl.; Koja riječ počinje zadanim glasom?; brojalicama; zagonetkama; prepričavanjem priče; Zamišljanjem posljedica nemoguće situacije ("Što bi bilo kad bi...?") .“
35.	„Igrama koje potiču govor i komunikaciju, uočavanje rime, prepoznavanja početnog slova u riječi, spajanjem slogova.“
36.	„Čitanjem priča, čitanjem i izradom slikopriča, raznim igrama riječ na slovo, kutije iznenađenja uz opisivanje predmeta, prepoznavanje emocija, raznim lutkarskim predstavama, intervjuima, osmišljavanje vlastite priče prema slikama, izmjena kraja kod poznate priče, imitacijom. „

37.	„Na primjer: Kao mirna aktivnost prije objeda, ili za vrijeme poslijepodnevnog odmora, kroz slikopriče, zagonetke, rime, brojalice, riječ je o trogodišnjacima koji kreću u stariju odgojnu skupinu, mislim da je to dovoljno za sada sve do kada ne pokažu sami interes, a u skladu sa time provodit ćemo izazovnije aktivnosti k višem stupnju razvoja.“
38.	„Jezične igre uglavnom provodim individualno ili u manjoj grupi djece. Često planirano i strukturirano, a isto toliko često neplanirano i spontano potaknuta dječjom inicijativom. Pritom stavljam naglasak na svoje ponašanje i svoju komunikaciju s "dobrim licem" i "dobrim glasom".“
39.	„Asocijacijama , lakim zagonetkama, brojalicama, prigodnim pjesmicama.“
40.	„Provodim ih tako što najprije napravim neki uvod, kao na primjer uz igru „uhvati glasove koje čuješ u riječi“, zatim uz neke stihove u pokretu, kroz rimu.“
41.	„Najčešće putem brojalica i čitanjem slikovnica, u krugu prijateljstva,te u malim skupinama.“
42.	„Individualno, u manjim skupinama sa svom djecom ukoliko žele sudjelovati. Samostalno ili kao dio neke druge aktivnosti, u vremenskom periodu od 10 minuta uvodimo novi vokabular pomoću pokaznih kartica i razgovora, a zatim igramo igru, memory, što nedostaje u nizu.“
43.	„Gestovnim igrama, pitalicama,zagonetkama,igramama pogađanja.“
44.	„Individualne aktivnosti najčešće u jutro ili poslijepodne- manji broj djece. U malim grupama uz scensku lutku, uz pokrete prstićima ili cijelog tijela.“
45.	„Provođenjem pokretnih igara,brojalica, slikopriča, igrokaza, igara prstićima.“
46.	„Oponašajući životinje, radnje, prepričavajući događaje, opisujući fotografije/slikopriče, imenujući stvari koje okružuju djecu u skupini, dodatnim pitanjima potičem djecu da govore još više.“
47.	„Malešnice, brojalice, pjesmice, pjevanje uz lutke na štapu.“
48.	„Igramo se igre "Pokvareni telefon" ,"Leti ,leti"... , pjevamo pjesmice,brojalice, djeca sudjeluju u prepričavaju priče.“
49.	„Igramo jednostavne djeci poznate igre kao što je „Pokvareni telefon“ i slično jer su

Prilikom analiziranja rezultata iz ankete o načinu provođenja jezičnih igara, odgovori su bili vrlo slični, a neki čak i isti. Odgojitelji koji su sudjelovali u anketi najčešće provode jezične igre neplanirano, odnosno provode ih uz još neku aktivnost ili prije, za vrijeme ili poslije jutarnjeg kruga, doručka, ručka ili na temelju iniciranja djece. Prilikom provođenja jezičnih igara, odgojitelji koriste malešnice, brojalice, razne pjesmice. Isto tako, u radu s djecom osmišljavaju igrokaze i dramske predstave, a pri tome koriste lutke na štapovima i ginjol lutke. Također, ispitanici u anketi koriste jezične igre kroz igre glasova ili zagonetke poput „Pokvarenog telefona“, „Na slovo, na slovo“, „Kaladont“. Odgojitelji u svojim skupinama najčešće potiču djecu na razgovor o tome što su vidjeli na putu do vrtića, što su radili prethodni dan ili osmišljavaju vlastite priče tako da svako dijete izmisli po jednu rečenicu za „vrijeme kruga“. Odgojitelji isto tako koriste igre pogađanja, opisivanja, imenovanja predmeta, jednostavne zagonetke (ovisno o dobi djece), čitanje priča i zajedničko imenovanje likova ili događaja u priči. Iz svega navedenog, može se zaključiti kako jezične igre mogu biti planirane igre koje imaju svoja pravila i vrijeme trajanja, dok se s druge strane, jezične igre mogu uklopiti u svakodnevne dječje aktivnosti koje mogu biti neplanirane i neočekivane. Svaka navedena aktivnost u Tablici broj 4 omogućuje djeci slobodno izražavanje, razvijanje maštovitosti i kreativnost te najvažnije, obogaćivanje vokabulara i učenje novih riječi koje će im omogućiti cjelokupan govorni razvoj. Važno je provoditi jezične igre s nekim ciljem i u skladu s djetetovom dobi. Zbog toga je uloga jezičnih igara u dječjim vrtićima od velike važnosti kao i samo poticanje djeteta na razvoj govora, što možemo učiniti pravilnim izgovaranjem riječi, dobrim komunikacijskim modelom i stvaranjem poticajnog okruženja.

Pitanje broj 8. u anketi glasilo je: „Molim Vas da napišete koliko puta tjedno provodite jezične igre u Vašoj skupini.“

Tablica 5. Odgovori odgojitelja o učestalosti provođenja jezičnih igara u dječjim vrtićima

SVAKI DAN	45 (58%)
SVAKI DRUGI DAN	8 (10%)
JEDNOM DO DVA PUTA TJEDNO	9 (12%)
JEDNOM DO TRI PUTA TJEDNO	16 (20%)

Na temelju rezultata iz provedene ankete, može se iščitati da 45 odgojitelja, odnosno 58% ispitanika provodi jezične igre svaki dan u svojoj skupini, dok njih 8 (10%) provodi jezične igre svaki drugi dan. Rezultati prikazuju da 12% ispitanika, odnosno 9 odgojitelja provodi jezične igre jedanput do dva puta tjedno, dok njih 20% (16 odgojitelja) provodi jezične igre jedanput do tri puta tjedno. Prema tome, može se zaključiti da većina odgojitelja uključuje jezične igre u svakodnevne aktivnosti, koje su planirane ili neplanirane. Prevelikih odstupanja u vremenu provođenja jezičnih igara u provedenoj anketi nema, a većina ispitanika u anketi jezične igre provodi svakodnevno.

Pitanje broj 9. u anketi glasilo je: „Prilikom promišljanja o nekoj jezičnoj igri, cilj mi je: a) potaknuti dijete na razgovor, b) ohrabriti dijete na samostalno izražavanje, c) potaknuti dijete na međusobnu igru i d) sve od navedenog.

Tablica 6. Odgovori odgojitelja o cilju prilikom promišljanja o jezičnoj igri

CILJEVI	ODGOVORI
a) potaknuti dijete na razgovor	1 (1,3%)
b) ohrabriti dijete na samostalno izražavanje	14 (17,9%)
c) potaknuti dijete na međusobnu igru	1 (1,3%)
d) sve od navedenog	62 (79,5%)

Rezultati ankete na deveto pitanje bili su različiti. Prema tome, 1,3% odgojitelja putem jezičnih igara želi potaknuti dijete na razgovor, 17,9% odgojitelja ih želi ohrabriti na samostalno izražavanje, dok 1,3% odgojitelja želi potaknuti svako dijete na međusobnu igru. Iz svega navedeno, u rezultatima je vidljivo kako 79,5% odgojitelja želi sve od navedenog prilikom promišljanja o nekoj jezičnoj igri, a to je potaknuti dijete na razgovor, ohrabriti dijete na samostalno izražavanje i potaknuti dijete na međusobnu igru.

Zadnje pitanje u anketi glasilo je : „Koliko su djeca iz Vaše skupine zainteresirana za jezične aktivnosti?“

Tablica 7. Zainteresiranost djece za jezične aktivnosti – procjena odgojitelja

OCJENE	ODGOVORI
1	/
2	/
3	10 (12,8%)
4	31 (39,7%)
5	37 (47,4%)

Odgojitelji u anketi su ocijenili zainteresiranost djece za jezične aktivnosti ocjenama od jedan do pet. Prema tome, pod brojem tri nalazilo se 12,8% odgovora ispitanika, pod brojem četiri se nalazilo 39,7% ispitanika, dok je brojem pet 47,4% ispitanika ocijenilo da su djeca u njihovoj odgojnoj skupini zainteresirana za jezične igre, prema čemu se može zaključiti da djeca jezične igre prihvaćaju vrlo dobro i da ih uvijek treba poticati na uključivanje u igru i govorno izražavanje.

7.1. Rasprava

Zbog svojeg malog uzorka, ovi se rezultati ne mogu generalizirati no oni pokazuju smjer razmišljanja odgojitelja – ispitanika. Rezultati ove kratke ankete za odgojitelje pokazuju da veći broj odgojitelja smatra da su jezične igre vrlo važne u radu s djecom predškolske dobi. Više od polovice ispitanika smatra da se djeca putem jezičnih igara lakše izražavaju, a razlog tome može biti što se jezične igre obično provode grupno. Ispitanici, odnosno odgojitelji u anketi su svjesni da je govorno – jezični razvoj kod djeteta potrebno poticati od najranije dobi, a ujedno smatraju da uz odgojitelje, najvažniji komunikacijski modeli su roditelji. Više od pola ispitanika smatra sebe kao dobre komunikacije modele djeci njihove odgojne skupine što bi značilo da ispitanici odgajatelji usavršavaju svoje znanje o jezičnim igrama, ali i govoru općenito putem čitanja stručne literature koju većina odgojitelja koristi. Iako je istraživanje provedeno na manjem uzorku, rezultati su ipak pokazali da još uvijek postoji mali postotak odgojitelja koji smatra da jezične igre u vrtiću nisu važne, kao ni poticanje govora kod djeteta te da nisu dobri komunikacijski modeli djece svoje odgojne skupine. U tom pogledu može se postaviti pitanje koji je uzrok takvom razmišljanju i kako ti isti odgojitelji razvijaju govorne vještine kod djece i koji je razlog općenitog takvog stava odgojitelja, čiji je najveći zadatak stvaranje poticajnog okruženja za svako dijete u svrhu rasta i razvoja. Istraživanje u ovom radu potvrdilo je pretpostavljeni cilj, a to je da će rezultati ispitanih odgojitelja biti približno isti u načinu, vremenu i važnosti provođenja jezičnih igara u vrtiću. Rezultati dobiveni u anketi pokazuju da odgojitelji najčešće provode jezične igre svakodnevno, dok neki

odgojitelji provode jezične igre svaki drugi dan, ovisno o planiranom programu za sljedeći dan. Ispitanici tvrde da jezične igre provode uz druge aktivnosti poput dramskih predstava, igrokazima, brojalicama, pjesmicama koje su povezane sa aktivnošću u kojoj se djeca u tom trenutku nalaze. Većina ispitanika u anketi tvrdi da jezične igre provode u manjim grupama ili individualno, ali neki odgojitelji ih provode i sa cijelom grupom čime je lakše ohrabriti onu djecu koja su obično tiša u grupi. Rezultati pokazuju kako odgojitelji potiču djecu na prepričavanje nekog događaja, razgovaranjem za „vrijeme kruga“, pričama ili u stvaranju njihovih vlastiti priča. Time je djeci omogućeno izražavanje unutar grupe i mogućnost maštovitog razmišljanja te stvaranja novih, jedinstvenih priča. Sve igre, brojalice, priče mogu poticati govor kod djece rane i predškolske dobi, a putem jezičnih igara koje provode odgojitelji, ali i roditelji, djeci je omogućeno učenje novih riječi i obogaćivanje vokabulara putem igre. Rezultati u anketi pokazuju da su djeca zainteresirana za jezične igre te da rado sudjeluju u njima.

8. ZAKLJUČAK

Jezične igre koje se provode u dječjim vrtićima većinom su namijenjene za razvoj govora, ali osim razvoja govora, jezične igre imaju funkciju zabave, poučavanja, istraživanja te ohrabivanja svakog djeteta u skupini. Putem jezičnih igara, djeca mogu nesvjesno sudjelovati u igri, razvijati svoj govor, učiti nove riječi, brojalice, pjesmice, gestovne pokrete, te sudjelovati i u dramskim igrama. Rezultati istraživanja pokazali su da odgojitelji jezične igre uglavnom koriste tijekom svakodnevnog dnevnog ritma krećući od doručka pa do kraja dana. Odgojitelji koji su sudjelovali u anketi obično jezične igre uključuju u neku od aktivnosti koja se provodi tijekom dana ili prilikom provođenja nekih projekata. Rezultati u anketi pokazuju da čak 64 odnosno 82% odgojitelja smatra da se djeca putem jezičnih igara lakše izražavaju zato što to čine tijekom igre, ne oslanjajući se na to hoće li reći nešto pogrešno. Nadalje, odgojitelji u anketi smatraju roditelje najbolje komunikacije modele svojoj djeci zato što oni provode jednako i više vremena sa djecom kod kuće gdje im je isto tako moguć pristup igranju jezičnih igara te obogaćivanje djeteta novim riječima. Isto tako, roditelji mogu na vrijeme primijetiti ukoliko postoji određeni govorni poremećaj, te na tome poraditi u suradnji sa odgojiteljima te stručnim timom. Iako je od iznimne važnosti koristiti jezične igre u radu s djecom, čak 24 odnosno 30,77% odgojitelja se slaže s tvrdnjom da neki odgojitelji uopće ne koriste jezične igre u radu s djecom jer ih smatraju gubitkom vremena ili nepotrebnim. Iako je istraživanje provedeno na manjem uzorku, rezultati ipak pokazuju da postoje odgojitelji koji još uvijek ne smatraju da jezične igre treba koristiti u radu s djecom u svrhu razvijanja govora. Ipak, upitnikom nisu definirani postupci odnosno igre kojima bi se unaprijedio govor djeteta, stoga se ne može znati na koje sve načine ti odgojitelji unaprjeđuju dječji govor. Istraživanjem je utvrđeno da veći dio odgojitelja smatra da su jezične igre veoma važne u radu s djecom, da se smatraju dobrim komunikacijskim modelom djeci svoje odgojne skupine te da se trude prilagoditi jezične igre svakom djetetu kako bi dijete što više unaprjeđivalo svoje znanje i razvijalo govorne vještine. Naposljetku, važno je istaknuti kako svako dijete ima svoje određene potencijale, potrebe i želje. Zadatak odgojitelja i roditelja je dobrobit svakog djeteta te unaprjeđivanje i poticanje djeteta prema određenom cilju. Osim toga, svaki odgojitelj trebao bi prakticirati cjeloživotno učenje koje mu može pomoći u daljnjem radu i razvijaju u svrhu napretka svakog djeteta. Ključnu ulogu koju će

odgojitelji i roditelji preuzeti od najranije dobi djetetova života, kasnije će se odraziti u njegovom životu, osobito u njegovom govoru.

LITERATURA

1. Apel, K., Masterson, J. J. (2004). Jezik i govor od rođenja do šeste godine: od glasanja i prvih riječi do početne pismenosti – potpuni vodič za roditelje i odgojitelje. Lekenik: Ostvarenje.
2. Crnković, M, Težak D., (2002) Povijest hrvatske dječje književnosti od početka do 1995. godine. Zagreb: Znanje
3. Duran, M. (2001). Dijete i igra. Jastrebarsko: Naklada Slap.
4. Herljević, I., Posokhova, I. (2002.) *Govor, ritam, pokret* Lekenik: Ostvarenje d.o.o
5. Mira Čudina- Obradović (2002), *Igrom do čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
6. Peti-Stantić, A., Velički V. (2009). *Jezične igre za velike i male*. Zagreb: Alfa.
7. Posokhova, I. (1999) *Razvoj govora i prevencija govornih poremećaja u djece* Lekenik: Ostvarenje d.o.o
8. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi* (str. 48.-49., 68.) Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga
9. Velički, V., Katarinčić I. (2014). *Stihovi u pokretu: malešnice i igre prstima kao poticaj za govor*. Zagreb: Alfa, d.d.
10. Vuletić, D. (1987). *Govorni poremećaji – izgovor*. Zagreb: Školska knjiga.

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Ja, Željka Turčin izjavljujem da sam ovaj završni rad na temu „Jezične igre u vrtiću“ napisala samostalno uz pomoć svoje mentorice i potrebne literature, na temelju znanja kojeg sam stekla kroz svoje fakultetsko obrazovanje.

Potpis: _____